

– результати кримінологічних досліджень за останні роки дають усі підстави констатувати, що держава на сьогодні не забезпечує відповідного рівня управління у сфері протидії загальній злочинності і фактично втратила контроль над усією кримінальною ситуацією в країні;

– виникла негайна потреба у розробці дієвої системи навчання та особливо підвищення кваліфікації слідчих, прокурорів-процесуальних керівників та оперативних працівників, які ведуть боротьбу з економічною злочинністю;

– в умовах суперечливості та неповноти офіційної статистичної інформації про економічні злочини очевиднішою стає необхідність розробки нових кримінологічних методик моніторингу та прогнозування криміногенної ситуації у сфері економіки України як на основі поєднання кількісного та якісного аналізу даних, так і за рахунок підкріплення його даними з альтернативних джерел віктимологічних оглядів, оцінки наслідків економічних злочинів тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бойко А.М. Особливості детермінації економічної злочинності в умовах переходу до ринкової економіки / А.М. Бойко // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2009. – №1. – С. 68–74.

2. Баганець О. Криміногенна ситуація в Україні / О. Баганець // Юридичний вісник України. – 2017. – 3 ч.

3. Гаврилечко Ю. Українські реформи сприяють зростанню злочинності? / Ю. Гаврилечко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zbroya.info/uk/blog/13568_ukrayinski-reformi-spriiajut-zrostanniu-zloch

4. Звіт про кримінальні правопорушення, вчинені на підприємствах, установах, органі заціях за видами економічної діяльності за січень-грудень 2017 року. Генеральна прокуратура України: офіц. веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html>

УДК 343.3/7

Олійничук О. І.

к.е.н., доцент, доцент кафедри економічної безпеки та фінансових розслідувань

Тернопільський національний економічний університет

ЛЕГАЛІЗАЦІЯ КОШТІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ, ЯК ЗАГРОЗА ФІНАНСОВІЙ БЕЗПЕЦІ ДЕРЖАВИ

Проблему належної підтримки фінансової безпеки держави можна визнати найактуальнішою, оскільки зачіпає всі галузі національного господарства, приватних підприємців, усі прошарки населення, суспільство та державу загалом. Серед чинників, які руйнують сучасну фінансову систему України та її економіку, слід визнати легалізацію (відмивання) коштів, отриманих злочинним шляхом [1, 82].

Легалізація злочинно отриманих коштів уже має глобальний характер і викликає стурбованість міжнародного співтовариства. Рівень тіньової економіки в Україні залишається високим. Щорічний грошовий оборот у «тіні» сягає 350 млрд. грн., що сприяє розвитку організованої злочинності, підвищує кількість правопорушень, особливо предикатних, легалізації незаконно здобутого майна [2, 251]. На макроекономічному рівні вплив відмивання коштів призводить, зокрема, до порушення економічної рівноваги між прибутками та видатками, між інвестиціями та заощадженнями, між кількістю грошей та рівнем цін тощо, створюючи диспропорції у фінансовій і грошово-кредитній сферах [3, 6].

Відмивання призводить до зростання соціально-економічної нерівності, безробіття і соціальної напруженості. Посилена глобальна нестабільність підвищує ризики відмивання та знижує і без того невисоку стійкість фінансового сектору України. Чинниками посилення глобальної нестабільності виступає, зокрема, військова агресія Росії, що стає ризиком світового масштабу. Військові дії на Сході стають потужним фактором дестабілізації фінансового сектору України. Вразливість до глобальних викликів посилюється складним економічним становищем, що вимагає значних кредитних вливань і, таким чином, виконання вимог кредиторів. Так, однією з вимог в рамках угоди «стенд-бай» (SBA) з МВФ є посилення протидії відмиванню коштів. Таким чином, в умовах фінансової і соціально-економічної турбулентності, яку переживає Україна нині, уразливість фінансового сектора посилює ризик відмивання злочинних доходів. Ці обставини актуалізують питання вдосконалення системи протидії легалізації незаконних доходів [4, 23].

У ст. 4 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 14.10.2014 р. зазначено, що до легалізації (відмивання) доходів, які були одержані злочинним шляхом, належать такі діяння, що пов'язані із вчиненням фінансової операції чи правочину з активами, які одержані в результаті скоєння злочину, а також у процесі вчиненням діянь, щодо приховання чи маскуванню незаконного походження таких активів чи володіння ними, прав на такі активи, джерел їх походження, місця їх знаходження, переміщення, зміну їх форми (перетворення), а також набуттям, володінням або використанням активів, одержаних злочинним шляхом. Разом із тим, вітчизняним законодавцем зазначається той факт, що доходи, одержані злочинним шляхом, – це будь-яка вигода, одержана внаслідок вчинення суспільно небезпечного діяння, що передувється легалізації (відмиванню) доходів, яка може включати в себе рухоме чи нерухоме майно, майнові та немайнові права, незалежно від їх вартості [5].

Кримінальним законодавством України доповнюється перелік дій, які формують поняття легалізації, включаючи вчинення фінансових операцій чи правочину з коштами або іншим майном, що одержані внаслідок вчинення суспільно небезпечного протиправного діяння (дії або бездіяльності), що передувало легалізації (відмиванню) доходів, а також вчинення дій, що спрямовані на приховування чи маскуванню незаконного походження таких коштів або іншого майна чи володіння ними, прав на такі кошти або майно, джерела їх походження, місця їхнього знаходження, їх переміщення, зміну їх форми (перетворення), а також набуття, володіння або використання коштів

чи іншого майна, одержаних внаслідок вчинення суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації (відмиванню) доходів (ст. 209 Кримінального кодексу (КК) України) [6].

У КК України зазначено про те, за яке суспільно небезпечне протиправне діяння, що передувало легалізації (відмиванню) доходів. Так, відповідно до ст. 209 ним визнається діяння (дія або бездіяльність), за яке передбачене основне покарання у вигляді позбавлення волі або штрафу понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, або діяння, вчинене за межами України, якщо воно визнається суспільно небезпечним протиправним діянням, що передувало легалізації (відмиванню) доходів, за кримінальним законом держави, де воно було вчинене, і є злочином за КК України та внаслідок вчинення якого незаконно одержані доходи. Легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, визнають вчиненою у великих розмірах, якщо предметом злочину були кошти або інше майно на суму, що перевищують шість тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян [6].

Разом із тим, кримінальним законодавством України передбачена відповідальність за умисне порушення вимог законодавства про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму (ст. 209¹ КК України) [6].

Отже, легалізація злочинних доходів – це сукупність взаємопов'язаних кримінально караних діянь щодо приховування істинних джерел походження незаконно набутих капіталів, що здійснюється у результаті їхньої трансформації з одних активів в інші при виконанні багатьох різноманітних фінансових операцій, які становлять суттєву загрозу фінансовій безпеці держави.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ковальчук А. Ю. Протидія легалізації коштів, отриманих злочинним шляхом: теоретико-правовий аналіз / А. Ю. Ковальчук // Наукові праці МАУП. – 2016. – Вип. 49. – С. 81–86.

2. Каднічанська В. М. Оцінка ризику легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансування тероризму / В. М. Каднічанська, Т. О. Ромась // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2013. – № 1. – С. 251-254.

3. Єфименко Т.І. Розвиток національної системи фінансового моніторингу / Т.І. Єфименко, С.С. Гасанов, О.Є. Користін та ін. – К. : ДННУ «Академія фінансового управління», 2013. – 380 с.

4. Хвалінський С. О. Удосконалення системи первинного фінансового моніторингу в контексті глобальної нестабільності / С.О. Хвалінський // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. – 2014. – Вип. 8(4). – С. 22-29.

5. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 14.10.2014 р. № 1702-VII. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1702-18>

6. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>